

Założenia do petycji w sprawie zmian
w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Cel:

Postulujemy wprowadzenie dwóch zmian w Ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, rozszerzających możliwości finansowania organizacji pozarządowych ze środków publicznych w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych przez samorządy.

Postulowane zmiany dotyczą możliwości: [1] przeznaczenia części dofinansowania na rozwój instytucjonalny organizacji pozarządowych, [2] sfinansowania prowizji i odsetek bankowych od pożyczek lub kredytów zaciąganych przez organizacje na realizację celów statutowych.

Uzasadnienie:

Ad. [1]

Rozwój instytucjonalny oznacza koszty związane ze wzmocnieniem szeroko rozumianego zaplecza organizacji pozarządowej - sprzętowego, lokalowego, osobowego. Jest on niezbędny dla efektywnego funkcjonowania organizacji, w tym dla prawidłowej realizacji zadań publicznych. Przykładowe wydatki związane ze wsparciem instytucjonalnym to: zakup sprzętu (np. komputerów, kamer, rzutników multimedialnych), szkolenia personelu (w zakresie związanym z realizowanym zadaniem publicznym), doposażenie lokalu (np. konieczny remont, dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, modernizacja pomieszczeń).

Ostatnie „Badanie kondycji trzeciego sektora i sytuacji wolontariatu w województwie kujawsko-pomorskim” (31.10.2019) pokazuje, że wśród odczuwalnych problemów organizacji w regionie jest trudność w zdobywaniu funduszy lub sprzętu niezbędnego do prowadzenia działalności organizacji, a wśród głównych potrzeb organizacji jest wzmocnienie zaplecza organizacyjnego. Przykładowo, w codziennej pracy organizacji wykorzystywany jest bardzo często prywatny sprzęt osób zaangażowanych (komputery, drukarki, itp.). Kolejną barierą często wymienianą przez organizacje są braki w zakresie warunków lokalowych. W regulaminach konkursów i naborów rzadko pojawia się możliwość zakupu sprzętu, remontu pomieszczeń, czy szerzej – sfinansowania działań wzmocniających organizację instytucjonalnie, a niekoniecznie związanych bezpośrednio z realizowanym zadaniem publicznym. Organizacje z mniejszym lub większym powodzeniem pozyskują środki na swe działania merytoryczne, natomiast sfera ich rozwoju sprzętowego, lokalowego, osobowego pozostaje wysoce niedoinwestowana.

Przeznaczenie części dofinansowania na rozwój instytucjonalny organizacji pozarządowych jest z powodzeniem stosowane w kilku programach dotacyjnych na poziomie ogólnokrajowym. Programem umożliwiającym tego rodzaju wydatki jest Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (możliwość przeznaczenia 20% dotacji na działania wzmocniające NGO pod względem instytucjonalnym) oraz Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich, do którego NIW CRSO przeprowadził w 2019 roku pierwszy nabór. Możliwość finansowania niektórych kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym dają (niezależnie od kosztów pośrednich) dotacje Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (nakłady na nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wyposażenia; koszty ich najmu, dzierżawy lub leasingu; koszty remontów, adaptacji i modernizacji pomieszczeń). Wsparcie instytucjonalne organizacji pozarządowych umożliwiają także dotacje z Programu Aktywni Obywatele 2014-2021, finansowanego w ramach Funduszy norweskich i Funduszy EOG. Jednak obszar tematyczny ww. funduszy oraz ich ogólnokrajowy charakter praktycznie wykluczają ze wsparcia m.in. niewielkie organizacje działające lokalnie bądź regionalnie.

Sugerujemy, aby mechanizm przeznaczenia części dofinansowania na rozwój instytucjonalny organizacji pozarządowych został wprowadzony do regulaminów otwartych konkursów ofert na realizację zadania publicznego, ogłaszanych przez samorządy na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Organizacja, która otrzyma środki publiczne, określony procent dofinansowania będzie wówczas mogła przeznaczyć na swój rozwój instytucjonalny, dzięki temu jeszcze lepiej i jeszcze sprawniej

realizować zadania publiczne określone w ustawie. Aby było to jednak możliwe, niezbędnym jest wprowadzenie do niej precyzyjnego zapisu.

W aktualnym bowiem stanie prawnym nie ma podstawy do uwzględnienia kosztów rozwoju instytucjonalnego w budżecie zadania publicznego. Można jedynie uwzględnić koszty zakupu sprzętu czy szkoleń o ile jest to konieczne i ma bezpośredni związek z realizacją danego zadania – ta możliwość nie jest jednak optymalną formą wspierania zaplecza instytucjonalnego organizacji.

Ad. [2]

Organizacje pozarządowe zaciągają pożyczki lub kredyty m.in. w sytuacji, gdy wobec opóźnień w wypłaceniu przyznanej dotacji ze środków publicznych stają przed koniecznością rozpoczęcia lub kontynuacji działań i sfinansowania z własnych środków, których nie posiadają. O ile kapitał kredytu prędzej czy później zostanie pokryty ze środków dotacji, o tyle prowizje i odsetki organizacja musi pokryć samodzielnie. Bywa tak, że w obawie przed utratą płynności finansowej, koniecznością zaciągania kredytów i kosztów odsetek, organizacje rezygnują z ubiegania się o środki publiczne i realizowania zadań publicznych.

Inną okolicznością, w której organizacje zaciągają zobowiązania finansowe są okresy „pomiędzy” – od zakończenia realizacji jednego projektu a przed rozpoczęciem drugiego. Aby utrzymać kadre, co jest kwestią zgoła kluczową dla utrzymania ciągłości funkcjonowania, organizacje zaciągają kredyty lub pożyczki. Jednak koszty prowizji oraz odsetek, w zestawieniu z ratami zadłużenia, często przekraczają możliwości organizacji i są przysłowiową kroplą, która przepełnia czarę.

Rozwiązaniem tych problemów byłby otwarty konkurs ofert na pokrycie odsetek od kredytów zaciągniętych na pokrycie zobowiązań projektowych organizacji. Mógłby mieć on formę analogiczną do ogłaszanych przez JST otwartych konkursów na pokrycie wkładu własnego do projektów zewnętrznych. Mógłby również być częścią tzw. Trybu uproszczonego, na podstawie art. 19 a ustawy. W każdym przypadku wymaga jednak jasnego zapisu w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Propozycje zmian

Postulujemy, aby dokonać rozszerzenia art. 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na przykład poprzez dodanie ust. 9 określającego, że jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać dofinansowania na rozwój instytucjonalny organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, a także na pokrycie kosztów zobowiązań finansowych (prowizje, opłaty, odsetki) zaciąganych na realizację celów statutowych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienionych w art. 3 ust. 3.

Proponowana zmiana pociągnie za sobą konieczność rozszerzenia par. 221 ustawy o finansach publicznych i dodanie zapisu o możliwości finansowania rozwoju instytucjonalnego oraz kosztów zobowiązań finansowych (prowizje, opłaty, odsetki) zaciąganych na realizację celów statutowych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

FORUM DOBREGO PRAWA tworzy grupa 49 osób - przedstawicieli organizacji pozarządowych z województwa Kujawsko-Pomorskiego i absolwentów „Szkoły Stanowienia Prawa”, którym zależy by wspólnie zmieniać i ulepszać prawo, angażować się w sprawy ważne i kluczowe dla III sektora oraz budować zaplecze eksperckie. W ramach Forum zajmujemy się monitorowaniem przepisów ważnych dla NGO i dla ich działalności oraz proponowaniem zmian w prawie. Forum to również forma kontaktu i współpracy przedstawicieli NGO, która pomaga nam w prowadzeniu działań rzeczniczych, wymianianiu się doświadczeniami i planowaniu kolejnych przedsięwzięć. Celem funkcjonowania Forum jest przede wszystkim stworzenie zaplecza eksperckiego III sektora w regionie dla potrzeb udziału organizacji pozarządowych w procesie stanowienia prawa.